
Lina Okuličiūtė

Patikimų asmenų vaidmuo sovietinėje sistemoje

Sovietų režimo Lietuvoje metu agentūrinis tinklas – slapti sovietinio saugumo talpininkai sudarė KGB agentūros atramą. 1952 m. reorganizavus agentūrinį tinklą, informatoriaus kategoriją pakeitė nauja kategorija – patikimi asmenys (*doverennyje lica*). Ši KGB agentūros dalis iki šiol yra mažiausiai tyrinėta.

Šeštajame dešimtmetyje Lietuvoje nuolat kartodavosi politinės akcijos – trispalvių vėliavų iškėlimas, atsišaukimų platinimas, antisovietinių šūkių rašymas viešose vietose, o atvirus išpuolius prieš valdžią inspiravo Vakarų radijo stočių laidos ir pagrindinės organizacijos. Laipsniškai didėjo Lietuvos gyventojų nepasitenkinimas sustiprėjusiu politiniu režimu. LSSR KGB tikslas buvo padėti komunistų partijai išlaikyti valdžią ir kontroliuoti visuomenę.

SSRS KGB agentūrinio tinklo darbas pradėtas reformuoti XX a. šeštojo dešimtmečio pabaigoje. SSRS KGB 1959 m. liepos 15 d. įsakymu (toliau – įsakymas Nr. 00225)¹ numatyto agentūrinio tinklo pertvarkymo metu turėjo būti šalinami nepatikimi ir nedarbingi agentai, verbuojama nauja agentūra, gausinamas patikimų asmenų skaičius. KGB agentūrinio tinklo reforma pirmiausia pradėta KGB apskričių ir rajonų skyriuose. Archyviniai šaltiniai rodo, kad LSSR KGB rajonų skyriai kruopščiai ėmėsi įgyvendinti minėtą įsakymą. Prasidėjo planingas naujų agentų verbavimas, kurio metu didesnis dėmesys buvo skiriamas jų išsilavinimui,

pereita prie kur kas platesnio patikimų asmenų panaudojimo įvairioms užduotims atlikti.

SSRS KGB 1959 m. įsakyme Nr. 00430 buvo apibrėžta, kas yra laikomas patikimu asmeniu. „Tai tie sovietiniai patriotai, kurie ne tik signalizavo, t. y. pranešinėjo saugumui apie asmenis ir faktus, vertus tyrimo siekiant užtikrinti valstybės saugumą, bet taip pat vykdė atskirus operatyvinius pavedimus. Patikimi asmenys sudarė aktyvą, kuris rėmėsi čekistiniu praktiniu darbu“². Skirtumas tarp agentūros ir patikimų asmenų tas, kad pastarieji buvo pasitelkiami sprendžiant daugelį klausimų, tiriant objektus, o agentūra įdiegiama kontržvalgybinėms užduotims atlikti.

SSRS KGB pirmininko 1983 m. liepos 4 d. įsakymu patvirtintuose „SSRS KGB agentūrinio aparato ir patikimų asmenų nuostatuose“³ buvo išskirta patikimų asmenų kategorija. „Patikimi asmenys bendradarbiavo su KGB dėl idėjinės motyvacijos arba tolesnės karjeros sumetimais. Asmeniui užmezgus ryšius su saugumu, jo tapsmas KGB informatoriumi tereiškė tik sekancią pakopą prieš verbavimą nuolatinio agentu“⁴. Jei prireikdavo aktyvesnės patikimų asmenų pagalbos, tuomet jie buvo verbuojami kaip agentai.

Patikimų asmenų buvo ir kolūkiuose, ir valstybinėse įstaigose. Jais dažniausiai tapdavo komunistų partijos nariai. Patikimais asmenimis taip pat tapdavo personalo skyrių vadovai, 1-ųjų skyrių viršininkai, inteli-

gentijos, kūrybinių organizacijų atstovai, net partinės ir sovietinės nomenklatūros darbuotojai, kuriuos SSRS KGB 1983 m. liepos 4 d. įsakymas draudė verbuoti⁵.

Priešingai nei agentams, patikimiems asmenims nereikėjo pildyti jokių pasižadėjimo raštų dirbti KGB. Jų bendradarbiavimas su KGB buvo laikomas ne šnipinėjimu, o tiesiog kolegiška pagalba. Santykiai su patikimais asmenimis būdavo grindžiami savanoriškumo principu. Jie neturėjo slapyvardžių, tik inicialus, ir visuomenėje galėjo reikšti prosovietines pažiūras. KGB vedamose operatyvinėse bylose patikimi asmenys dažniausiai buvo užšifruojami didžiąja abėcėlės raide, pavyzdžiui, „A“, „C“, „I“ ir t. t., arba tiesiog įvardijami tikrąja pavarde. Paskutiniaisiais KGB egzistavimo dešimtmečiais jie buvo minimi pirmosiomis vardo ir pavardės raidėmis, pavyzdžiui, „R. D.“

Kiekvienas KGB agentūrinio aparato operatyvinis darbuotojas turėjo apie dešimt ir daugiau patikimų asmenų. Kiekybiniu atžvilgiu pastarųjų buvo daugiau nei agentų. Kaip rodo LSSR KGB agentūros 1961–1971 m. statistika, patikimų asmenų skaičius kasmet sparčiai augo, o agentų – ne itin. 1961 m. abiejų kategorijų KGB aparato informatorių skaičius buvo apylygis, t. y. patikimų asmenų buvo 2531, agentų – 2904, o 1965 m. atitinkamai jau 4307 ir 3705, 1967 m. – 5327 ir 3800, 1969 m. – 6039 ir 3963; 1971 m. patikimų asmenų buvo 7491⁶, o agentų – 4182⁷. Daugiau dėmesio buvo skiriama ne agentūros gausinimui, o jos sudėčiai. Telkta KGB agentūra su aukštuoju išsilavinimu, kad būtų perspektyvi ir pajėgtų vykdyti įvairaus pobūdžio užduotis.

Įsakyme Nr. 00225 pabrėžiama, kad žodinis leidimas užmegzti ryšį su sovietiniu piliečiu pasitikėjimo pagrindu išduodamas tik atlikus operatyvinį patikrinimą, tai yra kai tą asmenį patikrindavo centrinis KGB aparatas, skyrių viršininkai ir įgaliotiniai. Nepriimtinas būdas buvo toks: „Susitikome, patikome

vienas kitam ir po viso to galime vienas kitu pasitikėti“⁸. Vyravo ištisa patikrinimo sistema, asmuo būdavo tikrinamas visose operatyvinėse įskaitose. Ryšiai su patikimais asmenimis galėjo būti užmegzti tik turint tikslą gauti konkrečios informacijos, kai nereikėdavo laikytis ypatingos konspiracijos ir nereikėjo specialaus pasirengimo. Operatyvinių ryšių su patikimais asmenimis realizavimas reiškė operatyvinio personalo bendravimą su gyventojais.

Susitikimai su agentais pagal operatyvinio darbuotojo sudarytą grafiką buvo organizuojami konspiraciniuose ir susitikimų butuose ar slaptuose punktuose, tačiau juose priiminėti patikimus asmenis buvo griežtai draudžiama. Konspiraciniu butu laikytos KGB žinioje esančios patalpos, kurios buvo naudojamos su tam tikra priedanga susitikti tik su vertingais ir patikimais agentais, taip pat su rezidentais. Susitikimų butas, kaip gyvenamoji patalpa, taip pat buvo naudojama konspiratyviems agentų ir rezidentų susitikimams, t. y. atitiko konspiracinę susitikimų vietą⁹. Su patikimais asmenimis susitikinėta bet kurioje nuošalioje vietoje, kur pašaliniams neturėdavo kilti absoliučiai jokio įtarimo. Prieš susitikimą buvo ištiriama susitikimo vietos aplinka. Dažniausiai buvo pasirenkama patikimo asmens darbo vieta. Patikimų asmenų susitikimai su operatyviniais darbuotojais atrodė kaip susitikimai su gerais pažįstamais.

Operatyvinis darbuotojas privalėjo vesti patikimų asmenų apskaitą pagal sąrašą literinėje byloje, kurioje turėjo atsispindėti pasitikėjimo santykių užmezgimo duomenys ir laikas. Apie KGB užduočių atlikimą patikimi asmenys informuodavo žodžiu. Gautus duomenis operatyvinis darbuotojas užfiksuodavo pažymoje, tik tam tikrais atvejais, kai patikimas asmuo suteikdavo itin svarbią žinią apie KGB dominančių asmenų nusiikalstamą veiklą, derėjo imti iš jo raštišką pareiškimą. Patikimų asmenų pateikta informacija buvo registruojama ir pritaikoma kaip ir kita operatyvinė informacija.

Nuo XX a. šeštojo dešimtmečio pabaigos patikimi asmenys buvo daug plačiau panaudojami visose gyvenimo srityse. Jie turėjo būti KGB šaltinis, per kurį būtų galima sužinoti žmonių nuotaikas, pokalbių temas, požiūrį į sovietų politiką. Stebėjimo ir paieškos tikslais, organizuojant kontržvalgybines operacijas, per patikimus asmenis buvo nustatomi valstybinių nusikaltėlių giminystės ryšiai su užsienyje gyvenančiais asmenimis, tiriamas į operatyvinę įskaitą įtrauktų „objektų“ elgesys ir renkami duomenys apie juos¹⁰. Būtent per šiuos asmenis KGB stebėdavo profilaktiškai apdorotų žmonių elgesį.

Atsižvelgdamas į konkrečias sąlygas ir užduoties atlikimo pobūdį, KGB taikė skirtingas patikimų asmenų panaudojimo formas ir metodus įsigaliojus įsakymui Nr. 00225. Patikimus asmenis pradėta daug plačiau naudoti KGB agentūrinio aparato operatyvinėje veikloje. Buvo dvi patikimų asmenų kategorijos. Viena iš jų – tai sąžiningi sovietiniai piliečiai, pranešantys apie pastebėtus priešiškos veiklos atvejus. Šie asmenys kartais prisidėdavo prie gauto pranešimo tyrimo, turėdami tam tikras užduotis, išskyrus tuos atvejus, kai jų

dalyvavimas galėjo būti atskleistas tarp gyventojų, bet operatyvinis personalas neužsiėmė jų išankstiniu ištyrimu. Antra patikimų asmenų kategorija – tai saugumo patikrinti sovietiniai žmonės, panaudojami tyrimuose, valstybinių nusikaltėlių paieškoje, atskiroms užduotims vykdyti¹¹. Patikimiems asmenims buvo duodami tam tikri pavedimai, siekiant išsiaiškinti konkrečius KGB dominančius klausimus, taip pat bendros užduotys: atskleisti „priešiškus elementus“, jų ketinimus ir veiksmus.

Toliau skelbiamas archyvinis šaltinis – tai visiškai slaptas dokumentas, LSSR KGB 2-osios valdybos 3-iojo skyriaus vyr. operatyvinio įgaliotinio pplk. Vedernikovo 1960 m. rugpjūčio 11 d. pažyma, informuojanti apie tai, kaip vykdomas įsakymas Nr. 00225, reglamentavęs platesnį patikimų asmenų įtraukimą atliekant įvairias operatyvines užduotis. KGB veiklos tiksluose atsispindi šių saugumo pagalbininkų paskirtis – teikti duomenis apie aplinkinius žmones siekiant užkirsti kelią valstybinės reikšmės žinių ar režimui ideologiškai žalingų dalykų pasklidimui už SSRS ribų ir t. t.

Nuorodos

¹ LSSR KGB valdybos Vilniaus r. viršininko mjr. Gorjevo 1959 m. sausio 19 d. ataskaita apie agentūrinį-operatyvinį darbą, Lietuvos ypatingasis archyvas (toliau – IYA), f. K-1, ap. 10, b. 257, l. 100.

² LSSR KGB pirmininko A. Randakevičiaus pranešimas KGB agentūrinio-operatyvinio darbo rezultatų aptarime 1961 m. vasario 17 d., *ibid.*, b. 301, l. 160.

³ SSRS KGB pirmininko 1983 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. 00140 „Dėl SSRS valstybės saugumo organų agentūrinio aparato ir patikimų asmenų nuostatų patvirtinimo“, *ibid.*, ap. 46, b. 150, l. 2.

⁴ A. Anušauskas, „KGB ir lietuvių visuomenė: slaptasis karas 1954–1991 metais“, *Darbai ir dienos*, 2000, Nr. 21, p. 243.

⁵ SSRS KGB pirmininko 1983 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. 00140 „Dėl SSRS valstybės saugumo organų agentūrinio aparato ir patikimų asmenų nuosta-

tų patvirtinimo“, IYA, f. K-1, ap. 46, b. 150, l. 8.

⁶ Pažyma apie patikimų asmenų skaičių KGB miestų ir rajonų skyriuose 1961–1971 m., *ibid.*, ap. 3, b. 793, l. 54–55.

⁷ LSSR KGB 10-ojo skyriaus viršininko pplk. Skačkausko 1972 m. sausio 19 d. pažyma, *ibid.*, l. 53.

⁸ LSSR KGB pirmininko A. Randakevičiaus pranešimas KGB agentūrinio-operatyvinio darbo rezultatų aptarime 1961 m. vasario 17 d., *ibid.*, ap. 10, b. 301, l. 160.

⁹ SSRS KGB pirmininko 1983 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. 00140 „Dėl SSRS valstybės saugumo organų agentūrinio aparato ir patikimų asmenų nuostatų patvirtinimo“, *ibid.*, ap. 46, b. 150, l. 10.

¹⁰ LSSR KGB Tauragės r. skyriaus viršininko kpt. Dargio 1960 m. sausio 5 d. ataskaita apie agentūrinį-operatyvinį darbą, *ibid.*, ap. 10, b. 273, l. 164.

¹¹ LSSR KGB Telšių r. skyriaus viršininko mjr. Černeckio 1960 m. gruodžio 30 d. ataskaitinis pranešimas, *ibid.*, b. 274, l. 104.

LSSR KGB 2-osios valdybos 3-iojo skyriaus vyr. operatyvinio įgaliotinio pplk. Vedernikovo 1960 m. rugpjūčio 11 d. pažyma apie patikimus asmenis ir darbo su jais praktiką skyriuje

*Visiškai slaptai
Vienintelis egz.*

Patikimi asmenys ir darbo su jais praktika skyriuje

KGB prie SSRS MT pirmininko įsakymas Nr. 00225 įpareigoja visus KGB organų operatyvinius darbuotojus jų praktiniame darbe, kovojant su užsienio žvalgybų agentūra ir kitais priešais elementais šalies viduje, visada remtis darbo žmonių pagalba ir visokeriopai plėsti sovietinių piliečių panaudojimo pasitikėjimo pagrindu praktiką.

Valstybės saugumo organai dėl operatyvinio darbo specifikos būtiniais atvejais gali užmegzti slaptą ryšį su bet kuriais jiems reikalingais asmenimis ir įtraukti juos į operatyvinių užduočių vykdymą pasitikėjimo pagrindu.

Platus patikimų asmenų panaudojimas sustiprins KGB organų ryšius su gyventojais.

Tinkamai organizuojant darbą su patikimais asmenimis, jie galės laiku pranešti apie asmenis, vertus operatyvinio dėmesio.

Pasitikėjimo santykiai turi atsirasti esant konkrečiam operatyviniam tikslui. Jų esmė ta, kad operatyvinis darbuotojas, vykdydamas operatyvinę užduotį, pasirenka politiškai patikimą bei patikrintą sovietinį pilietį ir gavęs vadovybės žodinį leidimą užmezga su juo konspiracinius santykius pasitikėjimo pagrindu.

Ryšio užmezgimas – tai žodinis operatyvinio darbuotojo susitarimas su sąžiningu sovietiniu piliečiu, kad jis esant galimybei galės suteikti KGB organams būtiną pagalbą.

Patikimas asmuo apie viską praneša žodžiu, o operatyvinis darbuotojas pagal jo pranešimą surašo pažymą. Išskyrus atvejus, kai patikimas asmuo tampa akivaizdžių kurio nors asmens antisovietinių išpuolių liudytoju, šiais atvejais patikimas asmuo rašo pareiškimą.

Susitikimai su patikimu asmeniu vyksta atsiradus būtinybei ir poreikiui susitikti.

Kategoriškai draudžiama patikimus asmenis įvesti į slaptus ir konspiracinius butus. Susitikinėti galima bet kurioje vietoje, kur šis susitikimas kitiems žmonėms nesukels įtarimo, atrodoys natūraliai. Jei patikimas asmuo norės išvengti susitikimų – nutraukti su juo ryšius.

[...] „Ypatingą vaidmenį patikimi asmenys turi suvaidinti specialiųjų skyrių veikloje, gynybinės pramonės objektuose, mokslinio tyrimo įstaigose, aukštosiose mokyklose, transporte, pasienio rajonuose ir ieškant valstybinių nusikaltėlių“.

Sovietinių piliečių, kuriuos KGB organai pasitelkia kaip patikimus asmenis, niekur neregistruoti ir neįtraukti į įskaitą. Dirbant su patikimais atminti, kad svarbiausias valstybės saugumo organų ginklas – tai agentūra.

Taip darbą su patikimais asmenimis traktuoja SSRS KGB 1959 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 00225.

Anksčiau nurodyta, jog patikimi asmenys niekur neregistruojami ir neįtraukiami į įskaitą, tačiau kad operatyvinis darbuotojas visgi žinotų, kuo jis remiasi ir su kuo palaiko operatyvinį ryšį, atsižvelgdamas į SSRS KGB 1959 m. lapkričio 23 d. įsakymą Nr. 00475 privalo į literinės bylos antrą dalį

įdėti sąrašą asmenų, su kuriais palaiko ryšį pasitikėjimo pagrindu. Į šią literinės bylos dalį yra įdedami sąrašai asmenų, apie kuriuos surinkta kompromituojančios medžiagos, agentūros sąrašai pagal slapyvardžius ir t. t.

Iš šio įsakymo matyti, kad patikimi asmenys yra įrašomi tik į literinę bylą.

Darbu su patikimais asmenimis daug dėmesio skirta KGB prie SSRS MT leidžiamuose „Rinkiniuose“ [„Sbornik KGB SSSR“. – Aut.]. [...] Pulkininkas Kukuškinas šiame rinkinyje polemizuoja apie darbą su patikimais asmenimis išreiškia mintį, kad susidarė dvi patikimų asmenų panaudojimo formos:

a) įtraukimas vykdyti trumpalaikius, epizodinius nurodymus, kuriuos įvykdžius jų panaudojimas nutraukiamas;

b) ilgalaikėms užduotims – pagalbiniam pavedimams (objektų, pasienio, paieškos ir t. t.) vykdyti.

Jis taip pat apibendrina ir paaiškina, kas yra patikimas asmuo:

„Patikimas asmuo yra politiniu atžvilgiu patikrintas sovietinis pilietis, kuriam sutikus KGB organai su juo sudaro slaptą susitarimą dėl vienkartinės arba neribotam laikui būtinos pagalbos suteikimo vykdamas operatyvines užduotis, nereikalaujančias jo verbuoti agentu...“ [...]

Kaip vyksta darbas mūsų skyriuje?

Dalijantis patirtimi ir geriausiais mūsų skyriaus operatyvinio personalo darbo su patikimais asmenimis pavyzdžiais, su visais operatyviniais darbuotojais vyko pokalbiai, kurių metu nustatyta, kad visi turi patikimus asmenis ir [...] tinkamai juos panaudoja mūsų darbe.

Iš viso mūsų skyriuje yra 204 patikimi asmenys. Konkrečiai turi: Kazakovas – 14, Šepilovas – 17, Vedernikovas – 8, Užupis – 6, Arefjevas – 8, Aukštakis – 22, Zitkis – 8, Sazonovas – 10, Kuzminas – 6, Čiurakovas – 11, Semionovas – 16, Kondakovas – 25, Majauskas – 8, Martjanovas – 14, Volginas – 3, Guržijus – 2, Kulakauskas – 6, Suzikovas – 4, Gorevas – 7, Kapitonas – 2 ir Bušujevas – 3.

Pasitelkus patikimus asmenis buvo įvykdytos svarbios operatyvinės priemonės.

Kokiems tikslams mūsų skyriuje buvo panaudojami patikimi asmenys?

1. Užsieniečių sekimui traukiniuose, stotyje, restorane – siekiant nustatyti įtartinus asmenis, turinčius ryšių su užsieniečiais.

2. Valstybinių nusikaltėlių paieškai keleivių srautuose, traukiniuose ir stotyse, iš revizorių, traukinių brigadininkų, palydovų, budėtojų stotyse, kasų salėse, rankinio bagažo saugojimo kameroje, restorano, poilsio kambario, spaudos kioskų darbuotojų ir t. t. (Šepilovas, Kazakovas, Užupis).

3. Siekiant užkirsti kelią galimybei užsieniečiams stebėti svarbius karinius ir pramonės objektus, išsidėsčiusius arti geležinkelio ir juos vežant traukiniais.

4. Užsieniečių kompromitavimui, jeigu jie elgiasi aktyviai ir akiplėšiškai – fotografuoja gynybinius ir pramonės objektus.

5. Siekiant gauti signalų apie antisovietinius išpuolius transporto ir pramonės objektuose.

6. Konkretiems tyrimams.

7. Sekti asmenis, dirbančius visiškai slaptą darbą ir su slapta korespondencija, ar jie neviešina tarnybinių paslapčių (Semionovas, Vedernikovas, Arefjevas, Kulakauskas, Kondakovas, Suzikovas).

8. Sekti asmenis, išvykstančius į užsienį, turint tikslą užkirsti kelią galimiems išdavikiškiems ketinimams laivams išplaukiant į užsienio vandenį (Guržijus).

9. Siekiant gauti pranešimų apie techninius nesklandumus gamyboje, išvengti avarijų, apie priešgaisrinių priemonių nesilaikymą ir kitus įvykius (Sazonovas, Kondakovas, Martjanovas, Semionovas ir kt.).

10. Norint patikrinti, ar neskleidžiami duomenys apie karinius pervežimus (Arefjevas, Vedernikovas).

11. Siekiant išvengti valstybinių paslapčių paviešinimo arba slaptų duomenų nutekėjimo iš objektų, specialiųjų sričių ar kitų organizacijų. Šiems uždaviniams patikimus asmenis panaudojo visi operatyviniai darbuotojai.

12. Siekiant užtikrinti saugų specialių traukinių judėjimą, kelio, vagonų, garvežių apžiūrą ir t. t. Šiam tikslui buvo panaudojami kelių brigadininkai, vagonų prižiūrėtojai, stočių budėtojai, iešmininkai, kelio apeiviai (Arefjevas, Zutkis, Aukštakis, Sazonovas, Kuzminas).

13. Kadriniai darbuotojai panaudojami siekiant gauti direktyvinių, biografinių ar kitokių duomenų apie asmenis, kurie ateina dirbti į aptarnaujančius objektus ir kelia įtarimą (visas operatyvinis personalas).

14. Reemigrantų elgesio stebėjimui (Semionovas, Martjanovas, Kulakauskas).

15. Stoties darbuotojai (patikėtiniai) padeda organizuoti keleivių įlaidinimą į mums reikiamus vagonus, suvesti tyrimo objektus su agentūra, užsieniečius su agentais, 7-ojo skyriaus darbuotojus su užsieniečiais ir t. t. Neturint atitinkamos atramos tarp geležinkelininkų, šių priemonių nebūtų įmanoma įvykdyti.

Esant reikalui, sulaiko užsieniečius savo kabinetuose nekalta dingstimi (bilietų kompostavimas ir t. t.), o patys tuo metu įspėja atitinkamus organų operatyvinius darbuotojus. [...]

Bendra padėtis

Atsižvelgiant į tai, kad patikėtiniais panaudojami lojalūs asmenys – patriotai, su jais būtina sumaniai kalbėtis ir nurodyti jiems kryptį, nes norėdami įvykdyti mūsų prašymą jie gali „persistengti“ (konkrečiu reikalu) ir sugadinti mūsų sumanymus ar atskleisti mūsų interesus. Dėl to patikėtiniais reikia duoti labai kruopščiai apgalvotus ir konkrečius nurodymus bei instrukcijas.

Susitikimai visada vyksta, kai to reikia, į konspiracinius butus niekas neveda, susitinka įvairiose vietose, tačiau daugiausia darbe.

Teigiamų momentų darbe su patikėtiniais – daug, poslinkiai didžiuliai. Operatyvinis personalas pradėjo drąsiau remtis masėmis, atsiranda daugiau kūrybinio iniciatyvumo ir atkaklumo.

Tačiau yra ir trūkumų.

1. Per mažai patikėtinių: Mačiūnas – 3, Volginas – 3, Guržijus – 2, grupė pagal suderinimą 4 asmenims – 16.

Turint galvoje, kad objektų yra daug, be to, kai kurie palaiko operatyvinius ryšius, patikėtinių skaičių reikia didinti, ypač tiems, kurie jų turi mažai. Apie tai derėtų pamąstyti ir kitiems darbuotojams.

2. Drąsiau panaudoti patikimus asmenis konkrečioms asmenims sekti, nes kai kurios bylos yra labai senos, praktikos jau turima, tačiau nekeičiant patikėtiniais agentūrinio darbo.

3. Kalbant su patikėtiniu apie atsiradusį prašymą, konkrečiai instruktuoti jį apie mūsų prašymų atlikimo būdus.

4. Paspirtinti patikimų asmenų parinkimą objektuose, kuriuos lankys užsienio turistai, kad per patikėtinius būtų galima stebėti šių užsieniečių elgesį, taip pat nustatyti asmenis, su kuriais jie susisieks.

Apsvarstyti klausimą dėl mūsų patikimų asmenų panaudojimo gidais ir vertėjais.

KGB prie LSSR MT 2-osios valdybos
3-iojo skyriaus vyr. operatyvinis įgaliotinis
papulkininkis

(Vedernikovas)
(parašas)

1960 m. rugpjūčio 11 d.

LYA, f. K-1, ap. 3, b. 618, l. 96–106. Originalas. Versta iš rusų k.